

Schrijftalent gezocht!

In deze uitgave is plaats gemaakt voor een gastcolumn. Ditmaal een bijdrage van Erik van der Zanden, die betoogt dat de Nederlandse Defensie zich meer op Afrika zou moeten richten.

De redactie daagt andere lezers uit om ook een column te schrijven voor de Militaire Spectator. De keuze van het thema is vrij, maar het moet wel passen binnen de formule van het blad. Voorwaarde voor plaatsing is dat de redactie uw boodschap relevant acht voor

de lezers. Verder moet uw verhaal in niet meer dan duizend woorden voor het voetlicht worden gebracht. U kunt uw bijdrage sturen naar de bureauredactie (zie colofon). Wij zijn erg benieuwd wie zich geroepen voelt om te reageren. Uiteraard zijn we ook nieuwsgierig naar de thema's die u onder de aandacht van de lezers wilt brengen. Uw bijdrage wachten we dan ook met belangstelling af.

De hoofdredacteur

Afrika is de toekomst

F.A.C. van der Zanden

In fragiele staten verblijven terroristische organisaties als al-Qaida, één van de best georganiseerde tegenstanders die onze samenleving momenteel heeft. Terroristische organisaties kunnen dankzij de fragiele situatie in momenteel vooral Arabische staten doen en laten wat zij willen. Los van de huidige gebeurtenissen in Noord-Afrika, waar zich met behulp van moderne communicatiemiddelen democratiseringgolven met een sneeuwbal-effect verspreiden, is in Arabische landen een antiwesterse houding ontstaan, met als gevolg gedoogsteun voor terroristische organisaties.

Afghanistan en Irak zijn de meest sprekende voorbeelden, maar landen als Iran en Pakistan zijn vergelijkbaar als het gaat om steun aan islamitische terreurorganisaties. Het huisvesten van terroristische organisaties in fragiele staten zal echter niet beperkt blijven tot Arabische landen: alle fragiele staten zijn kwetsbaar en derhalve ontvankelijk. Somalië bijvoorbeeld huisvest Al-Shabaab, een terreurorganisatie waar wij veel last van hebben vanwege het negatieve effect op de veiligheidssituatie in Oost-Afrikaanse wateren. Onze marine doet momenteel goed werk voor de Oost-Afrikaanse kust, maar de oorsprong van de problemen ligt op het vasteland, in Somalië zelf. Daar moet de bron worden aangepakt.

De missies in Irak en Afghanistan hebben aangetoond hoe complex het is om *new wars* te voeren. Veel beter zou het zijn om deze conflicten te voorkómen. Daarom is het belangrijk om ons te richten op fragiele staten waar nog geen gedoogsteun heerst voor deze terreurorganisaties. Nederland zou zich dus moeten richten op de ontmanteling van terroristische organisaties en op het stabiliseren van fragiele staten opdat deze staten resistent worden tegen negatieve invloeden van buitenaf.

Daarbij is het belangrijk dat Nederland zich meer toelegt op Afrika vanwege de potentiële terroristische dreiging vanuit dat continent. Nederland is hier al op kleine schaal mee bezig, bijvoorbeeld door genisten te sturen naar Burundi en daar legerplaatsen op te bouwen. Voor de stabilisering is meer nodig dan militaire hulp, maar deze militaire hulp is wel onze verantwoordelijkheid en is uitermate belangrijk voor het bevorderen van de veiligheid. Door Afrikaanse strijdkrachten te helpen, zodat ze zichzelf kunnen ontwikkelen en beschermen, kunnen wij voorkómen dat ze gemakkelijk ten prooi vallen aan terreurorganisaties.

Een nieuwe race om Afrika

Maar er is meer gaande in Afrika dan alleen terrorisme en interne burgeroorlogen. Grote

mogendheden blijken in Afrika strategische stappen te nemen. In oktober 2007 meldden de Economisch Statistische Berichten (ESB) dat de aanwezigheid van China in Afrika steeds prominenter wordt.

China geeft leningen en hulp, bevordert investeringen en scheldt hoge leningen kwijt. Tegelijkertijd stelt China de toevoer van grondstoffen naar het eigen land veilig en creëert het afzetmarkten voor Chinese goederen. De opkomende macht uit het Oosten is een factor waar we rekening mee moeten houden. China wordt beschouwd als de toekomstige concurrent van de Verenigde Staten en is bezig om zijn invloed, politiek en economisch, in het Afrikaanse continent te vergroten. Afrika heeft een grote hoeveelheid delfstoffen en is bovendien in potentie een groot afzetgebied.

Daarnaast is de oprichting van AFRICOM (in 2008) opvallend. AFRICOM is een zelfstandig operationeel militair commando dat Amerikaanse belangen op het continent behartigt. Het is gevestigd in het Duitse Stuttgart en draagt bij aan vrede en stabiliteit in Afrika. Zo wordt de band met Afrika aangehaald, in tegenstelling tot China niet politiek en economisch, maar militair.

Door de mondiale verhouding van militaire uitgaven en defensieonderzoek zal onze bondgenoot de Verenigde Staten de komende twee decennia nog wel een militaire supermacht blijven. Economisch staat het land echter onder druk. En omdat economische macht nu eenmaal zeer belangrijk is voor militaire en politieke macht, wordt de toekomstige situatie onzeker. En als een machtsituatie onzeker wordt, dan wordt de veiligheidssituatie dat ook, vanwege grotere kansen op conflicten.

Strategische positionering van Defensie

Duidelijk is dat China een grotere rol zal gaan spelen op het wereldtoneel. China wordt hoogstwaarschijnlijk een tweede supermacht. Hoe dat proces zal verlopen, is onbekend. Daarom is het belangrijk om nu al te letten op de strategische stappen van dat land. Aangezien China deze stappen onder meer neemt in Afrika, het dichtstbijzijnde continent van West-

Europa, zouden wij ook stappen moeten nemen in Afrika. Niet met dezelfde doeleinden als die van China, of die van de Verenigde Staten, maar om als machtsstabilisator op te treden zodat fragiele staten tot stabiele staten worden omgevormd. Tot staten die geen vrijplaats bieden aan extremistische organisaties en die zich niet laten overrompelen door imperialistische grootmachten omdat ze geen eigen inbreng kunnen hebben vanwege te weinig eigen militaire capaciteit.

Voor welk scenario dan ook is het omvormen van fragiele staten naar stabiele staten voor onze krijgsmacht het meest voor de hand liggende doel. Aangezien in Afrika de meeste fragiele staten liggen en er door twee supermachten strategische stappen worden ondernomen, zou dit een belangrijk programmapunt binnen de Nederlandse Defensie moeten worden.

Tegelijkertijd dienen we ons te realiseren welke positie Defensie heeft binnen onze samenleving. In de afgelopen jaren is er in Nederland een steeds grotere belangstelling voor Afrika ontstaan. Onze samenleving beschouwt Afrika als een avontuurlijke vakantieplek vol safariparken, en een vrijwilliger beschouwt het als een plek om werkelijk iets te kunnen betekenen. Onze regering beschouwt het als een belangrijk doelgebied voor ontwikkelingshulp. Als we echter de uitgaven van de ministeries vergelijken, dan blijkt Defensie maar een kleine rol te spelen. Dat lijkt op het eerste gezicht vreemd, omdat uit de *Verkenningen* blijkt dat de top-vijf van fragiele staten Afrikaans is, en bovendien omdat zich achttien van de dertig opgesomde fragiele staten wereldwijd in Afrika bevinden.

Een samenleving die Defensie als bezuinigingspost beschouwt en missies als geldverspilling, kan zich niet strategisch positioneren. Het is belangrijk dat we voorkomen dat er te grote bezuinigingen worden doorgevoerd. De slag in ons eigen land met betrekking tot Uruzgan hebben we verloren. Nu is het tijd om spoedig een strategie op te stellen voor de binnenlandse positie van Defensie. Een strategie die past bij een juiste Afrika-benadering. ■